

Χριστοφορίδου Νεκταρία-Αθανασία

Κωνσταντίνου Θεοτόκη, *Οι σκλάβοι στα δεσμά τους*, εκδ. Λιβάνη, Αθήνα 1991

Περίληψη του έργου

Στο μυθιστόρημα *Οι σκλάβοι στα δεσμά τους* ο Θεοτόκης καταγράφει με ανάγλυφο τρόπο την κοινωνία της εποχής του. Η υπόθεση του έργου εκτυλίσσεται στην Κέρκυρα, την πατρίδα του Θεοτόκη. Στο έργο ο συγγραφέας περιγράφει την κρίση που δημιουργείται στην ελληνική κοινωνία με την άνοδο της αστικής τάξης και την κατάρρευση του φεουδαρχικού συστήματος, συγκροτημένου από τους ευγενείς που ζούσαν σε βάρος των μικροκαλλιεργητών και των χωρικών. Προάγγελος μιας κοινωνικής επανάστασης ο Θεοτόκης περιγράφει μια κοινωνία, όπου αργά αλλά σταθερά καταρρίπτονται οι εθμικές διακρίσεις των κατοίκων του νησιού με τάση ισοπέδωσης, κατάργησης των τίτλων ευγενείας που είχαν αποδοθεί από τις επιδράσεις της ενετικής κατοχής και των άλλων ξένων δυνάμεων που κατείχαν το νησί. Η νέα τάξη που αναδύεται μέσα από τα λαϊκά στρώματα διαθέτει επιμονή, εργατικότητα, ευφυΐα και εγείρει ανάλογες διεκδικήσεις στη λήψη των αποφάσεων. Ωστόσο μην έχοντας επίγνωση της νέας κατάστασης που διαμορφωνόταν η παλιά αριστοκρατία εξακολουθεί να συμπεριφέρεται αλαζονικά και να μην αποδέχεται τα γεγονότα. Το κεντρικό πρόσωπο της ιστορίας, ο Αλέξανδρος Οφιομάχος Φιλάρετος, απόγονος αριστοκρατικής οικογένειας με σπουδαίο παρελθόν, αρνείται τον «ξεπεσμό της αρχοντικής φαμέλιας» του, όπως αναφέρει ο συγγραφέας, και χωρίς να αλλάξει τις πολυδάπανες συνήθειες καταλήγει χωρίς χρήματα. Καθώς βρίσκεται σε αυτό το αδιέξοδο αποφασίζει να δανειστεί χρήματα από έναν γνωστό του μεσίτη υποκύπτοντας έτσι σε εκβιασμούς και σε εξωτερικές πιέσεις. Έτσι ο Οφιομάχος βρίσκεται αβοήθητος ακόμη και από τα παιδιά του, από τα οποία ο Γιώργης και ο Σπύρος κατασπαταλούν απερίσκεπτα την περιουσία τους και έτσι τα δυο κορίτσια, η Ευλαλία και η Λουίζα, που είναι σε ηλικία γάμου, καταλήγουν χωρίς προίκα.

Και ενώ ο Οφιομάχος ξεπέφτει οικονομικά, ο γιατρός Αριστείδης Στεριώτης, που ήθελε να γίνει γαμπρός του Οφιομάχου ζητώντας το χέρι της Ευλαλίας, γιατί ήταν ερωτευμένος μαζί της αλλά και για να εξασφαλίσει κοινωνική άνοδο, πραγματοποιεί όλες τις φιλοδοξίες του, αν και είχε ταπεινή καταγωγή. Ο γιατρός με τη δύναμη του μυαλού του, την εργατικότητα και την τόλμη του αποκτά επιστημονική γνώση, κοινωνική άνοδο και διεκδικεί πολιτική εξουσία. Παρόλο που ο Οφιομάχος αρνείται να κάνει γαμπρό του τον Στεριώτη, διότι τον θεωρεί κατώτερό του, ωστόσο οι κακουχίες, προερχόμενες από τις σπατάλες, τον περιορισμό των εσόδων και την κακοδιαχείριση της περιουσίας του, τον αναγκάζουν να παντρεύει την κόρη του την Ευλαλία, για να σώσει την

οικογένειά του από την απόλυτη εξαθλίωση, θυσιάζοντας έτσι τον έρωτα της κόρης του με τον Άλκη Σωζόμενο.

Ο Άλκης Σωζόμενος ήταν ο πρώτος και μοναδικός έρωτας της Ευλαλίας από την παιδική ακόμη ηλικία· παρόλο που καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια, λόγω μιας μακροχρόνιας ασθένειας που τον ταλάνιζε δεν μπορούσε να παντρευτεί την Ευλαλία. Γι' αυτό προκειμένου να τη δει ευτυχισμένη και να έχει όλα όσα είχε ανάγκη αποδέχτηκε την επιλογή της οικογένειάς της. Το γεγονός αυτό θα ερημώσει ψυχικά και τους δύο και έτσι θα ακολουθήσουν διαφορετική πορεία τερματίζοντας έτσι τον μεγάλο τους έρωτα.

Το επιμύθιο του έργου που προβάλλει ο συγγραφέας είναι ότι η υποδούλωση στα πάθη της ψυχής είναι κακός σύμβουλος που μπορεί να οδηγήσει τον άνθρωπο στην καταστροφή. Μόνο η αίσθηση του μέτρου, η μαχητικότητα και η εργατικότητα μπορούν να βοηθήσουν τον άνθρωπο και την κοινωνία να βγουν από το αδιέξοδο, προαναγγέλλοντας με τον τρόπο αυτό μια κοινωνική επανάσταση.